

Case 4: Qivittoq

I gamle dage i Grønland kunne det ske at en person forlod sin boplads og gik ud i fjeldet for at leve som eneboer. Man kaldte sådan en eneboer *qivittoq*, en fjeldgænger.

Det var som regel en eller anden form for ydmygelse der var grunden til at nogle valgte at blive til *qivittoq*. For eksempel findes der en fortælling om en mand som var blevet til *qivittoq* fordi han ikke kunne holde ud at hans kone havde elsket med en anden mand.

Qivittoq. (Illustration af Maja-Lisa Kehlet fra bogen Bestiarium Groenlandica/Milik Publishing)

Når mennesker blev til *qivittoq*, troede man at de holdt op med at være menneskelige. *Qivittoq* kunne læse tanker, tale med dyrene og forvandle sig. *Qivittoq* var altid klædt i skindtøj og kamikker og lignede en vildmand med skæg og frostpletter på huden. Man var meget bange for at møde en *qivittoq* – ifølge myterne endte de fleste møder blodigt.

Qivittoq var både et mytisk væsen og et virkeligt. Der er i Grønland fundet flere klippehuler der har været beboet af eneboere i længere tid. Mest kendt er en hule i Akulliit. Her fandt man for 100 år

siden en hule med et ildsted og forråd og et blødt leje af mos. Ved siden af var en mindre hule med resterne af et menneske. *Qivittoq* havde begravet sig selv da han følte døden nærme sig. Indgangen til hulen var lukket med en sten indefra.

Selv om grønlanderne ikke mere tror på *qivittoq*, så fortælles der stadig uhyggelige historier om dem. Det hænder også at folk kan fortælle om mystiske møder med *qivittoq* i fjeldet. I en artikel fra Tidsskriftet Grønland fra 1998 fortæller en gruppe studerende at de har hørt at fjeldgængere i dag tilfangetages af politiet og sendes til sindssygehospitalet i Danmark, for eksempel til en hemmelig, lukket afdeling på Rigshospitalet.

I 2009 kom den grønlandske gyserfilm *Qaqqat Alanngui* som handler om en gruppe unge studerendes møde med en *qivittoq* i fjeldet. I filmen er de taget på camping i en afsidesliggende hytte uden for Nuuk. Her kommer de til at gøre en *qivittoq* vred da én af dem tisser på nogle gamle inuitgrave. Filmen er et eksempel på at myten om *qivittoq* stadig i høj grad lever i dag selv om betydningen er forandret noget fra det før-kristne samfund.

Der findes også en moderne anvendelse af begrebet qivittoq. For eksempel har antropologen Mille Schiermacher sammenlignet udsatte grønlændere i Danmark med en moderne udgave af qivittoq'en; en person der bevist eller under pres forlader sit samfund for at leve resten af sit liv i isolation.

Trailer fra filmen Qaqqat Alanngui (Skygger i fjeldet)

Find mere info:

[Artikel fra KNR.gl om en rensdyrjægers møde med en qivittoq](#)

[Kortfilmen Qivittoq, produceret af DABUF Nordisk Film Camp 2022](#)

[Polarcirkelens dæmon](#), artikel fra Tidsskriftet Grønland hvor unge fortæller qivittoq-historier (se fx Karens historie s. III)

[Videoptagelser af hvad der ligner en qivittoq](#) (find selv flere på Youtube)

[Ved verdens ende](#) – radioudsendelse om qivittoq

Spørgsmål der skal indgå i jeres præsentation:

Hvordan har qivittoqs betydning i Grønland ændret sig fra før kristendommen til i dag?

Kender I nogle mytiske figurer fra Danmark eller andre lande som kan sammenlignes med qivittoq? Er der nogen af dem I tror på?

Hvordan kommer den gamle inuit-religion til udtryk i forståelsen af qivittoq i Grønland i dag?